

De Stadsplank

'Ik wil met de Stadsplank de bewoners een tastbare herinnering teruggeven, iets dat de historie en herinnering blijft vertellen. Dat deze in de vorm van een snijplank een tweede leven krijgt, is eigenlijk secundair, het verhaal erachter geeft het een bijzondere waarde.'

Een duurzaam concept waar verhalen ertoe doen

TOM MARCELIS, STADSPLANK

Het versnipperen en afvoeren van oude bomen – zoals nu vaak gebeurt met gekapte bomen – is niet alleen verspilling van goed hout, maar ook het verlies van een herinnering en een verhaal. En hoe mooi is het wel niet dat een stuk historisch hout uit je eigen stad een bestemming krijgt in je eigen keuken? Vanuit deze gedachte ontstond de Stadsplank: brood- en snijplanken van gekapte stadsbomen. In elke Stadsplank is de exacte herkomst en soortnaam gegraveerd als herinnering aan de boom die deze Stadsplank ooit was. Via een unieke QR-code op de achterzijde van de plank en een bijgevoegde papieren ID vind je meer info over de plek waar de boom stond en over de boomsoort, en kun je op Google Maps zien waar 'jouw' boom precies stond.

Iepenhouten tafelblad

Het idee ontstond eigenlijk door een toeval. Als meubelmaker was ik in de zomer van 2014 voor een klant op zoek naar een flink stuk iepenhout voor een tafelblad. Via via kwam ik bij Stichting Stadshout in Amsterdam terecht. Omdat Amsterdam een echte iepenstad is was er voldoende iep voorhanden, allemaal lokaal gekapt en gezaagd. De beheerder wist te vertellen dat deze *Ulmus x hollandica* in het Amstelpark gerooid was, en in juni 2013 gekapt was, als weetje. Het leek me wel interessant dit in het tafelblad te graveren, voor de klant voor wie deze tafel bestemd was. Ook stelde ik een A4'tje op met een beknopte geschiedenis van het park.

Zo is het idee ontstaan om de verhalen achter de boom uit te zoeken. Ik was alleen nog op zoek naar een 'drager' voor het verhaal die makkelijker aan de man te brengen was dan een tafelblad; ziedaar de geboorte van de 'Stadsplank'. Ik was overdonderd hoe enthousiast mensen reageerden op de historische verhaaltjes die ik schreef over de standplaats, de buurt en de boom zelf. Mensen komen nu speciaal naar onze werkplaats om een Stadsplank op te pikken van bijvoorbeeld het Amsterdamse Bos omdat ze daar hun vrouw zijn tegengekomen of er een andere bijzondere herinnering aan hebben. Daarnaast ben ik trots op de samenwerking met bijvoorbeeld het RIJKS® Restaurant in Amsterdam, waar onze Stadsplanken in de bediening gebruikt worden.

Stadsplank vondelpark

Werkproces >

Stadeigen hout in kleine oplages

Het hout voor de Stadsplanken is direct afkomstig van verschillende boomverzorgers, maar soms ook direct van een private partij of de gemeente. In Amsterdam komt veel hout van Stichting Stadshout. In onze houtwerkplaats in Amsterdam Sloten worden de Stadsplanken geproduceerd die in Amsterdam verkocht worden. De werkplaats ligt aan een rafelrandje van de stad, om de hoek bij de molen van Badhoevedorp. Het hout komt er gedroogd binnen van de droogkamer en wordt door ons team verwerkt. Een bewerkelijk proces, waarbij iedere Stadsplank wel 10 keer door je handen gaat voordat hij gepolijst en wel met een label en een ID klaarligt voor verkoop.

Wat de stadsplanken een eigen karakter geeft is dat iedere stad zo zijn eigen stadstypische bomen heeft, en dus zijn eigen kenmerkende planken. Niet al het hout is overigens geschikt; de zachtere inheemse soorten laten we links liggen. In Amsterdam staan veel iepen, dus daar worden veel stadsplanken van gemaakt. Dit hout is meestal bruinrood en taai, en heeft mooie wilde lijntekeningen. In Lelystad wordt veel es gebruikt omdat dit een echte eerstegeneratie Flevopolderboom is, waarvan er nu veel kaprijp zijn; mooi licht hout dat erg hard is.

De oplagen uit één boom zijn beperkt; tussen de 50 en de 120 Stadsplanken komen er uit een stam, een unieke serie die daarna nooit meer terugkomt. Het aanbod is dus altijd

erg divers. Gemiddeld hebben we van een stam of drie tegelijkertijd aanbod van Stadsplanken.

Het stadshout heeft charmes die tegelijk ook beperkingen zijn; het is vaak warrig en bontgekleurd, en geen Stadsplank is hetzelfde. En het verwerken is ook vaak lastig door de vele draairichtingen, noesten en scheuren als gevolg van verstoring in groei door luchtvervuiling, tekort aan zon, water of een slecht plantgat.

Lokaal geveld, lokaal verwerkt, lokaal verkocht

We zijn er echt blij mee dat we steeds vaker ontdekt worden door makers en ondernemers in andere steden, en door middel van een *soft franchise* breiden we gestaag uit. De belangrijkste voorwaarde voor de Stadsplank is dat deze lokaal verwerkt wordt door lokale makers, zodat de stad zelf er dus op alle vlakken van meeprofiteert. We willen voorkomen dat de boomstammen door heel Nederland verslept worden voor verwerking. Dit principe werkt nu al erg goed in Lelystad/Almere (Kuperus&Gardenier), in Rotterdam (Buurman, tweedehands bouwmaterialen) en in Oostende (Boisart.be). Mooie bedrijven die onze duurzame visie alleen maar versterken.

Op bestuurlijk niveau wordt veel onderzoek gedaan om een circulaire houtconomie op poten te zetten

Relatie met je straatboom

Het valt me op dat veel stadsbewoners erg veel waarde hechten aan de bomen in hun directe omgeving. De schrik is dan ook vaak groot als er opeens boomverzorgers verschijnen die de halve straat omleggen, ook al zijn de redenen daarvoor vaak legitiem. We krijgen iedere week wel een mailtje van een bewoner die zich afvraagt waar 'de esdoorn voor haar deur heen gaat' en of wij er geen Stadsplanken voor de buurt van kunnen maken. Het valt niet mee daar altijd een waardig antwoord op te geven: 'Sorry mevrouw, de hele straat met hout ligt al op een trailer en krijgt een enkele reis naar een spaanplaatfabriek in België. Met de groeten van uw duurzame gemeente.'

In een ruimere context vind ik het lastig met lede ogen te moeten aanzien hoe hele stromen hout de stad uit verdwijnen, terwijl een tegengestelde houtstroom (van verre) de stad in komt om de lokale ambachtelijke industrie van hout te voorzien. Hier is nog veel op elkaar af te stemmen en liggen ook veel ondernemerskansen, denk ik zo. Goed nieuws is er echter ook. Ik zie dat er op bestuurlijk niveau in diverse gemeentes veel onderzoek gedaan wordt om een circulaire houtconomie op poten te zetten waarbij ook de ambachtelijke industrie makkelijker toegang krijgt tot deze grondstoffen. Een flinke worsteling tussen bestaande regelgeving en ambities.

Hout van je Stad

Onder de naam Hout van je Stad ontwikkelen we onderzussen naast de Stadsplank ook andere producten, zoals tafels, vloeren en sieraden. Alle middels hetzelfde principe, dus de herkomst en het achtergrondverhaal zijn altijd inclusief. Erg bijzonder zijn de sieraden, waarbij

we samenwerken met een ervaren sieradenmaakster die veel ervaring heeft met de fijntechniek om kleine delicate ringen van hout te maken. Zelfs met toevoegingen van zilver. Wie wil er nu niet een ring uit het Vondelpark, bijvoorbeeld?

< Timberring

Tom >

Over mij

Ik ben geboren en getogen in de Achterhoek en heb altijd al een fascinatie voor bos en bomen gehad. Als kind wilde ik erin klimmen, het liefst zo hoog mogelijk. Na een studie landschapsinrichting ben ik als grafisch vormgever voor mezelf begonnen, maar toen ik het hele dagen op een stoel zitten beu was, ben ik met mijn voormalig compagnon in 2011 een meubelmakerij begonnen. Voor technisch werk heb ik altijd aanleg gehad, maar dingen ontwerpen had ook mijn interesse. Met Stadsplank lijken veel van mijn interesses samen te komen, ik kan er mijn ei helemaal in kwijt.

